

Sosialdepartementet
P.b. 8019 Dep
0030 Oslo

Sosialdepartementet	
Saksnr.: 200400689	Dok.nr.: 31
Arkivkode: 311,31	Journ.dato: 17.06.04
Avd.: SKO	Saksbeh.:
U.off.:	

Brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenester

Det vises til tilsendt høringsnotat av 23. mars 2004 om ovennevnte der man blir bedt om å vurdere hvorvidt dagens finansierings- og brukerbetalingsordninger er tilpasset utviklingen i pleie- og omsorgstjenesten.

Statens seniorråds mener at et enhetlig betalingssystem vil være riktig og fremtidsrettet. Det synliggjør de faktiske kostnadene med klart skille mellom kost- og boutgifter som er den enkeltes private ansvar, og behandlings-, pleie- og omsorgstjenester som er det offentliges ansvar. Det er viktig at boformer og betalingsordninger bidrar til respekt for brukernes privatliv i en avhengighetssituasjon.

Dette legges til grunn for rådets følgende innspill til de konkrete spørsmålene:

Spørsmål 1: Bør dagens todelte system for brukerbetaling og finansiering i hovedtrekk videreføres, eller er det behov for større endringer?

Rådet ser et klart behov for å samordne lover og regler i pleie- og omsorgstjenestene, så som felles lov for helse- og sosialtjenester med dertil hørende felles tilsyn og felles betalingsordninger for tjenestene uansett boform.

- a. *Bør dagens system for brukerbetaling videreføres?*
Nei, det er tid for å forenkle til et enhetlig betalingssystem som er forståelig for brukerne.
- b. *Bør dagens system for finansiering av legemidler, hjelpemidler og bostøtte videreføres?*
Nei, det må være like regler og rettigheter for de nevnte støtteordningene uansett boform.
- c. *Hvilke mindre endringer i regelverket kan bidra til at dagens ordninger fungerer bedre?*
Dagens regelverk for lovregulert bolig, dvs alders- og sykehjem, og betalingsbestemmelser for opphold utgår og det etableres et leie-/eierforhold til boenhetene. Alle vil da ha egen bolig og dekkes av eksisterende regelverk for brukerbetaling og støtteordninger til hjemmeboende brukere av pleie- og omsorgstjenestene.

- d. *Er "alminnelig inntekt etter skatt" et egnet inntektsbegrep for beregning av brukerbetaling?*

Dersom en med uttrykket mener inntekt fratrukket skatt, bør det være grunnlag for beregning av brukerbetaling. Uttrykket "alminnelig inntekt etter skatt" må i så fall presiseres i regelverket.

Spørsmål 2: Vil et enhetlig system for brukerbetaling der betalingen knyttes til bolig, daglige utgifter og egenandeler for de faktiske tjenester som ytes, være mer hensiktsmessig enn dagens todelte system for brukerbetaling i og utenfor institusjon?

Vi ser allerede en utvikling mot bo- og betalingsformer der kommunene yter heldøgns pleie og omsorg i boenheter som ikke kommer inn under bestemmelsen om lovregulert bolig, dvs alders- og sykehjem. Det er derfor helt konkret blitt et behov for å samordne regelverket til et enhetlig betalingssystem for brukerne.

- a. *Hvilke forhold anses spesielt viktige ved en omlegging fra dagens institusjonsbetaling til betaling for botilbud, daglige utgifter og egenandeler for tjenester?*

Det er spesielt viktig at særbestemmelsene for institusjoner utgår, slik at alle som trenger heldøgns tjenester disponerer sin egen boenhet i institusjon med leie-/eierforhold.

Det bør videre vurderes om det vil være behov for å innføre bestemmelser som regulerer maksimumsgrenser for samlede utgifter til bolig, kost, service og pleie- og omsorgstjenester i fht den enkelte brukers inntekt.

I de tilfellene der en av ektefellene har behov for å flytte til boenhet som er tilknyttet heldøgns pleie og omsorg, mens den andre ektefellen fortsatt bor i opprinnelig hjem, må begge ektefellene/samboerne sikres økonomisk i to hushold.

- b. *Bør det innføres en slik tjenestebasert betaling for langtidsopphold i institusjon?*

Ja.

- c. *Hvilke administrative konsekvenser vil en omlegging til en tjenestebasert betaling i institusjon få?*

Enhetlige betalingsregler i pleie- og omsorgstjenesten vil forenkle det administrative arbeidet.

Spørsmål 3: Bør staten fastsette regler for nivået på brukerbetaling, og i tilfelle i hvilken grad, eller bør dette være opp til den enkelte kommune å avgjøre?

Statens seniorråd anbefaler at maksimal brukerbetaling for pleie- og omsorgstjenestene som omfattes av vederlag, bør være lik uansett bosted og boform og beregnes i forhold til inntekt opp til et tak fastsatt av Stortinget.

- a. *Bør statens bestemme skjermingsordningene, eller bør dette overlates til den enkelte kommune?*
 Det vises til rådets anbefaling i hovedspørsmålet. Den enkelte kommune må likevel kunne innføre egne bestemmelser i tillegg til sentrale bestemmelser for å skjerme enkelte brukere ytterligere.
- b. *Er det behov for dagens betalingsfritak for personrettet hjelp (herunder hjemmesykepleie) for alle innteksgrupper, eller finnes det mer effektive måter å skjerme utsatte grupper?*
 Personrettet hjelp, så som sårbehandling, personlig stell, medisiner og o.a. bør betraktes på lik linje med behandling i sykehus, som er gratis.

Spørsmål 4: Bør kommunens helhetlige finansieringsansvar for tilbudet til beboere i institusjon utvides til å omfatte en større gruppe brukere av pleie- og omsorgstjenester, f.eks beboere i omsorgsboliger, Finnes det eventuelt en bedre avgrensning av kommunens finansieringsansvar?

Som tidligere nevnt, er rådets prinsipielle holdning at kost- og bostøtte er den enkeltes private ansvar, mens behandlings-, pleie- og omsorgstjenester er det offentliges ansvar. I en slik modell vil investeringsutgiftene til boenhetene bli dekket opp av beboernes husleie og med behovsprøvet bostøtte i fht beboernes inntekt. Kommunens finansieringsansvar blir da avgrenset til nødvendige pleie- og omsorgstjenester knyttet til enkeltvedtak for tildeling av tjenestene.

Kapitalutgifter til nødvendig areale for behandling, korttidsopphold, service, aktiviteter, fellesskap og personale bør dekkes av kommunen, da det vil være urimelig å legge det til beboernes bostøtte. Det bør således innføres en statlig refusjonsordning med årlige tilskudd til dekning av kommunale kapitalutgifter til slik utbygging i fremtiden.

- a. *Dersom stat og kommune fortsatt skal dele finansieringsansvaret for bostøtte og helsetjenester, hvor bør grensen gå?*
 Det vises til rådets prinsipielle syn, der alle behandles likt uansett bosted/boform – dvs at bostøtteordningen og betalings- og støtteordninger i helsetjenesten gjelder alle.
- b. *Er det praktisk mulig å skille institusjon og omsorgsbolig med oppstartingsstilskudd fra andre boformer?*
 Dagens ulike bestemmelser der lovregulert bolig (institusjon) har egne bo- og betalingsregler, er upraktisk og vanskelig å forstå for brukerne. Statens seniorråd mener at betalingsbestemmelsene skal være uavhengig av boform og rettes mot tjenesteinnholdet og tjenesteomfanget i samsvar med enkeltvedtak for tildeling av tjenestene.
- c. *På hvilken måte vil innføring av kommunalt finansiert bostøtte i omsorgsbolig påvirke tilbudet til brukerne?*
 Dersom en kommunal bostøtteordning ikke er underlagt sentrale bestemmelser, men står fritt til å bestemme egne regler, vil det kunne bli store forskjeller på stønadsnivået og dermed beboergrupper.

- d. *Vil innføring av kommunalt finansiert bostøtte i omsorgsboliger påvirke kommunens bruk av omsorgsboligene?*

Ja, - tildeling av omsorgsbolig vil avhenge av kommuneøkonomi og lokale prioriteringer.

- e. *På hvilken måte vil kommunal finansiering av hjelpemidler til pleie- og omsorgsformål til alle innbyggere påvirke tilbudet til brukeren og den samlede ressursbruken?*

Det er ikke så lang tid siden hjelpemiddelinnkjøp, utvalg og kompetanse ble samlet på statlig plan for å utnytte de økonomiske og kompetansemessige ressursene bedre. Det vil derfor være et skritt tilbake å legge deler av dette ut til kommunene, da mangel på kompetanse og økonomiske prioriteringer vil kunne ramme brukerne på en uheldig måte.

- f. *Vil kommunal finansiering av hjelpemidler påvirke kommunens personellinnsats?*

Ja, det vil medføre ressursbruk til innkjøp og kompetanseheving på området og ramme personellsituasjonen.

- g. *På hvilken måte vil kommunal finansiering av legemidler og sykepleiemateriell i omsorgsboliger påvirke tilbudet til brukerne og den samlede ressursbruken?*

En slik ordning vil utvide forskjellsbehandlingen mellom brukere av pleie- og omsorgstjenesten og i tillegg vil den enkeltes rettigheter i Folketrygden overføres til kommunens ansvar. Rådet anbefaler, som tidligere nevnt, enhetlige betalingsregler og dermed rettigheter for brukerne.

- h. *Vil kommunal finansiering av legemidler og sykepleiemateriell i omsorgsboliger påvirke kommunens personellinnsats?*

Kommunen må i så fall avsette ressurser til innkjøp og kunnskapsutvikling på området. Det er imidlertid usikkert om pleie- og omsorgstjenesten vil bli tilført økt personell for formålet. Hvis ikke, vil det kunne påvirke brukernes dekning av behov for pleie og omsorg i negativ retning.

Spørsmål 5: Bør beboere i institusjon ha de samme rettigheter som brukere utenfor institusjon i forhold til hjelpemidler fra folketrygden, legemidler på blå resept og Husbankens bostøtteordning?

Rådet anbefaler også en samordning av de nevnte støtteordningene på like linje med anbefalingen om enhetlige betalingsordninger, slik at ordningene blir uavhengig av boform. Det vil skape helhetlige velferdsordninger som er enkle å forstå for brukerne.

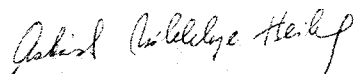
- a. *På hvilken måte vil innføring av statlig finansiert bostøtte i institusjon påvirke tilbudet som gis?*

Kommunens tjenestetilbud bør kunne intensiveres i og med at investerings- og vedlikeholdsutgifter til hver boenhet vil dekkes opp av husleie og evt bostøtte. Innføring av et slik skille mellom bolig og tjenester vil dessuten kunne påvirke tjenesteutøvernes respekt overfor brukernes privatliv og livskvalitet.

- b. *Vil statlig finansiering av bostøtte i institusjon påvirke kommunens bruk av institusjonen?*
Det bør ikke få konsekvenser i og med at behovet for et botilbud hvor tjenestene er tilgjengelig på døgnbasis ikke vil avta. En slik ordning vil evt kunne påvirke fremtidig utbygging av boenheter med god tilrettelegging for private fasiliteter.
- c. *På hvilken måte vil innføring av statlig finansierte hjelpemidler i institusjon påvirke tilbudet til brukeren og den samlede ressursbruken?*
Samlet kompetanse og innkjøp av hjelpemidler vil videreutvikle dagens ordning med statlige hjelpemiddelsentralen og utnytte ressursene på en enda bedre måte. Med denne modellen bør brukeren få den best mulige tilgang til nødvendige hjelpemidler samlet på ett sted.
- d. *Vil statlig finansiering av hjelpemidler i institusjon påvirke kommunens personellinnsats?*
Nei, det bør det ikke være grunnlag for.
- e. *På hvilken måte vil statlig finansiering av legemidler og sykepleiemateriell (blåreseptordning) i institusjon påvirke tilbudet til brukeren og den samlede ressursbruken?*
Betalingsreglene for helsetjenester blir like uansett boform og tilknyttes folketrygdens bestemmelser om egenandelssatser og årlige utgiftstak for frikort. Endring av ansvarlig for finansieringen bør ikke ha innvirkning på den samlede ressursbruken.
- f. *Vil statlig finansiering av legemidler og sykepleiemateriell i institusjon påvirke kommunens personellinnsats?*
Nei, personalet må fortsatt holde seg oppdatert med kunnskap om medisiners virkning/bivirkning og nytt sykepleiemateriell.

Betalingsbestemmelsene henger nøye sammen med den enkeltes selvråderett og opplevelse av verdighet i en livssituasjon der en er avhengig av andres bistand. Derfor må lovverk, betalingsbestemmelser og boformer bidra til respekt for brukernes privatliv og livskvalitet i en avhengighetssituasjon.

Med vennlig hilsen

Astrid Nøklebye Heiberg
Leder, Statens seniorråd

Astri Myhrvang
Rådgiver

Haaland Terje

Fra: Astri Myhrvang [Astri.Myhrvang@shdir.no]
Sendt: 17. juni 2004 09:03
Til: Postmottak SOS
Emne: Brukerbetaling - Høringsuttalelse fra Statens seniorråd

Sak 16-04 Høring -
brukerbet -...

Se vedlegg!

<<Sak 16-04 Høring - brukerbet - utvidet utgave.doc>>